

Zekiha HAZAR¹

PEDAGOJİK FORMASYON SERTİFİKA PROGRAMININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE HİZMET ETME DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ (KARMA MODEL ARAŞTIRMASI)¹

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, 2017-2018 eğitim-öğretim yılı Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi "pedagojik formasyon sertifika programı"nın öğretmenlik mesleğine hizmet etme düzeyinin çeşitli değişkenlere göre belirlenmesidir. Karma modelde tasarlanan araştırma nicel ve nitel olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın nicel bölümünde katılımcıların pedagojik formasyon sertifika programının öğretmenlik mesleğine hizmet etme düzeyine ilişkin görüşleri cinsiyet, mevcut eğitim durumu ve bölüm değişkenine göre incelenmiş ve veri toplama aracı olarak Ulubey, Aydın ve Toraman (2017) tarafından geliştirilen "Pedagojik Formasyon Eğitiminin Öğretmen Olmaya Hizmet Etme Düzeyini Belirleme Ölçeği" kullanılmıştır. Nitel bölümde ise katılımcılara program hakkında üç soru sorulmuş ve elde edilen cevaplar analiz edilmiştir. Verilerin nicel analizi SPSS 24 Paket programında değerlendirilerek tanımlayıcı istatistik, t-Testi, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testlerine tabi tutulmuştur. Nitel bulguları ise içerik analizine göre analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının, bu programın öğretmenlik mesleğine hizmet etme düzeyine ilişkin görüşlerinin genel olarak pozitif yönde olduğu görülmekle birlikte, araştırmanın nitel bölümünde elde edilen bulgular bu programın özellikle süresi ve içeriği gibi konular başta olmak üzere bazı noktalarda oldukça zayıf kaldığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, pedagojik formasyon, meslek, görüş

DETERMINATION OF THE LEVEL OF THE PEDAGOGICAL FORMATION CERTIFICATE PROGRAM TO SERVICE TEACHING (MIX MODEL RESEARCH)

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the level of service of the pedagogical formation certificate program given by Niğde Ömer Halisdemir University in 2017-2018 academic year according to various variables. The research designed in the mixed model consists of two parts; quantitative and qualitative. In this scope; Participants' opinions in the quantitative part of the study were examined according to gender, current educational status and departmental variables and the "Determining to Wich Degree Pedagogical Teacher Training Serves the Teaching Profession " developed by Ulubey, Aydın and Toraman (2017) was used. In the qualitative section, participants were asked three questions about the program and the answers were analyzed. Quantitative analysis of the data was evaluated in the SPSS 24 package program and subjected to descriptive statistics, t-Test, Mann Whitney U and Kruskal Wallis analyzes. The qualitative findings were analyzed according to the content analysis. As a result of the research, it was seen that the opinions of prospective teachers who received pedagogical formation training were generally positive in their views on the level of teaching this program to the teaching profession. But the findings obtained in the qualitative part of the study show that this program is particularly weak at some points, especially at points such as time and content

Key Words: Teacher, pedagogical formation, profession, opinion

¹ Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

GİRİŞ

Günümüz dünyasında eğitim bir toplumun ilerlemesinin ve gelişmesinin en önemli dinamiğidir¹⁴. Şüphesiz toplumsal kalkınma için, ülkelerin yetişmiş insan gücüne ihtiyacı vardır ve öğretmenlerin sunduğu eğitimin kalitesine bağlı olarak, bu insan gücünü sağlayacak başlıca kurumlar okullardır. Öğretmenlerin kaliteleri hizmet öncesinde yeterli ve iyi yetiştirilmeleriyle sağlanabilir¹⁸. Öğrenme öğretme sürecinin niteliğini, istenilen seviyeye çıkarmada sorumluluğu en fazla olan kişi, sistemin en önemli ögesi olan öğretmendir¹².

Toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel olarak gelişmeleri nitelikli insan gücü ile mümkündür. Böyle bir insan gücünü nitelikli öğretmenler yetiştirebilir⁶. Yeterli ve iyi yetiştirilmiş öğretmenlerin topluma hizmet edebilmesi için hizmet öncesinde aldığı eğitimin yeterli ve kaliteli olması gerekir. Yeterli ve kaliteli eğitim alan öğretmenler nitelikli, girişken, mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri, anlayış ve yansıtıcı olma eğilimlerine sahip olmanın yanında, mesleğiyle ilgili olumlu davranışlara sahip olan ve mesleği ile ilgili herhangi bir kaygı veya olumsuz tutum sergilemeyen öğretmenler olarak yetiştirilmiş olmaları amaçlanır¹. Öğretmen eğitim programları ise özel ve gerçek sınıf deneyimlerini içeren bir eğitim programı sunarak öğretmen adaylarını eğitmeyi ve mesleki becerilerle donatmayı amaçlamaktadır¹³.

Ülkemizde yürürlükte olan eğitim programlarında dönem dönem değişikliklere gidilmiş olsa da son dönemlerde pedagojik formasyon eğitimi programı şartı ile öğretmen yetiştirilmektedir.

Yüksek Öğretim Kurulunun Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programına İlişkin Usul ve Esaslarına ilişkin 20 Şubat 2014 tarihli ve 9 sayılı kararının 5. Maddesine göre üniversitelerin kurumsal kapasitesine bağlı olarak en erken lisans programlarının birinci sınıfını (ikinci yarı yılını) tamamlamış öğrenciler çeşitli şartları yerine getirdikleri takdirde, program açma izni verilen ilgili üniversitelerin eğitim/eğitim bilimleri fakültesi ve eğitim bilimleri bölümünde açılan pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına başvurabilmektedirler. Aynı kararın 7. maddesinde ise eğitim programının süresine ilişkin alınan karar şöyledir; Pedagojik formasyon eğitimi programının eğitim süresi en az iki yarıyıldır. Dersler, en az iki yarıyla bölünerek ve bir öğretim yılında tamamlanabilecek şekilde yürütülür. Yoğunlaştırılmış bir programda ise bir dönemin süresi, yedi haftadan daha az olamaz¹⁹. Öğretmen yeterlikleri ise öğretmenlerin “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar” olarak tanımlanmaktadır¹¹.

Bu programa fakülte ya da bölüm ayrımı yapılmaksızın başvuru şartlarını taşıyan henüz lisans öğrenimine devam eden öğrenciler ile lisans mezuniyeti olan adaylar başvurabilmektedir. Program en az iki yarıyıl sürmektedir ve bu programda Eğitim Bilimine Giriş, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Psikolojisi, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı ve Öğretmenlik Uygulaması gibi zorunlu derslere ek olarak iki adet de seçmeli ders sunulmaktadır. 25 kredilik dersi başarıyla tamamlayan öğrenciler sertifika belgesi alarak öğretmenlik

mesleğine atanmak için hak kazanmaktadırlar¹⁹.

Bu araştırmanın amacı; pedagojik formasyon sertifika programına katılan öğrencilerin bu programın öğretmenlik mesleğine hizmet etme düzeyinin bazı değişkenler açısından incelenmesidir.

Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır;

1- Pedagojik formasyon sertifika programına katılan öğrencilerin bu programın öğretmenlik mesleğine hizmet etme düzeyine ilişkin görüşleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

2- Pedagojik formasyon sertifika programına katılan öğrencilerin bu programın öğretmenlik mesleğine hizmet etme düzeyine ilişkin görüşleri öğrenim gördükleri bölümlere göre farklılık göstermekte midir?

3- Pedagojik formasyon sertifika programına katılan öğrencilerin bu programın öğretmenlik mesleğine hizmet etme düzeyine ilişkin görüşleri halen öğrenci olma ve mezun olmuş olma durumuna göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada, karma model (mixed model) kullanılmıştır. Karma araştırmalar, nitel ve nicel araştırma verilerinin bir bütünlük içinde ele alınarak veri kaynaklarının birbirini desteklediği ve doğruladığı araştırmalardır⁴. Araştırma desenlerinden çeşitleme (triangulation) deseni kullanılmıştır. Bu desende nicel ve nitel yöntemler birlikte kullanılarak bir yöntemin zayıf yanlarının diğerinin güçlü yönleri ile tamamlanması amaçlanmaktadır. Bu desen, nitel verilerin nicel verilerle karşılaştırılmasına,

anlamlandırılmasına ve geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasına katkıda bulunur¹⁷.

Evren

Araştırmanın amacına bağlı olarak, üzerinde araştırma yapılabilecek veya genelleme yapılacak tüm bireylerin (birimlerin) oluşturduğu gruba evren denir⁸. Bu kapsamda araştırmanın evrenini; Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Sertifika Programı öğrencileri oluşturmaktadır.

Örneklem

Bu araştırmada amaçsal örnekleme yöntemlerinden “maksimum çeşitlilik örnekleme” yöntemine gidilmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi; evrende incelenen problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek çalışmanın bu durumlar üzerinde yapılması maksimum çeşitlilik örnekleme tanımlar³. Bu kapsamda araştırmanın örneklemini; 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi Pedagojik Formasyon Sertifika Programı öğrencileri oluşturmaktadır. Toplamda 900 öğrenciye pedagojik formasyon sertifika kontenjanı verilmiştir. Araştırma 380 öğrencinin katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir.

Verileri Toplama Aracı

Araştırmanın nicel verileri, Ulubey, Aydın ve Toraman tarafından geliştirilen “Pedagojik Formasyon Eğitiminin Öğretmen Olmaya Hizmet Etme Düzeyini Belirleme Ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçme aracı genel olarak pedagojik formasyon eğitiminin öğretmen olmaya hizmet etme düzeyini ölçmektedir. Ölçek üç boyut ve 22 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert tipi olan ölçeğin öğrenme-öğretme süreci

(12 madde), sınıf yönetim süreci (5 madde) ve öğrencilerin bireysel farklılıklarını belirleme becerilerine hizmet etme düzeyi (5 madde) alt boyutları bulunmaktadır¹⁵. Bir diğer veri toplama aracı ise nitel bölümde kullanılan ve katılımcılara ölçekle birlikte verilen 3 adet açık uçlu soru formudur. Bu formu yanıtlamak isteyen 20 katılımcıdan bu üç soruya ilişkin cevapları yazarak vermeleri istenmiştir. Nitel bölümde yer alan sorular şöyledir;

Soru 1: Size göre bütün bölümlerde pedagojik formasyon eğitimi verilmeli mi? Neden?

Soru 2. Almış olduğunuz pedagojik formasyon eğitiminin eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının 4 yıl boyunca almış olduğu eğitime eş değer olduğunu düşünüyor musunuz?

Soru 3. Size göre almış olduğunuz bu pedagojik formasyon eğitimi sürecinde eksikler var mıdır varsa bu eksikler nelerdir?

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasında yüz yüze görüşme tekniğinden yararlanılmıştır.

Nicel Bulgular

Katılımcılardan araştırmanın nicel bölümünde yer alan ölçek doldurulduktan sonra, araştırmanın nitel bölümünde yer alan 3 maddelik açık uçlu sorulara yazılı olarak cevap vermeleri istenmiştir. Elde edilen veriler öncelikle normallik testlerine tabi tutularak (Kolmogorov-Smirnov / Shapiro-Wilk) normal dağılım gösteren değişkenlere ilişkin parametrik test analizleri yapılırken, normal dağılım göstermeyen değişkenlerde ise non-parametrik testler yapılmıştır. Nicel veriler SPSS 24 Paket programı kullanılarak tanımlayıcı istatistik, t-Testi, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis ve analizlerine tabi tutulmuştur. Nitel veriler ise içerik analizine tabi tutulmuştur.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde sırası ile önce; katılımcıların ölçek maddelerine vermiş oldukları cevaplara ilişkin nicel bulgulara sonrasında ise araştırma kapsamında sorulmuş olan açık uçlu üç soruya vermiş oldukları cevaplara ilişkin nitel bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin tanımlayıcı istatistik tablosu.

CİNSİYET	N	%
Kadın	178	46,8
Erkek	202	53,2
BÖLÜM	N	%
Spor Bilimleri	73	19,2
Tarih	64	16,8
İktisat	47	12,4
Matematik	27	7,1
Türkçe	53	13,9
Biyoloji	30	7,9
Coğrafya	45	11,8
Sosyoloji	41	10,8
Toplam	380	100

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi sonuçları.

Cinsiyet	N	AO	Ss	t	p
Kadın	178	76,33	17,21	,70	,48
Erkek	202	75,09	17,13		

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre almış oldukları toplam puanlar incelendiğinde, kadın katılımcıların ortalamasının erkek katılımcılara göre

daha fazla olduğu görülse de bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların eğitim durumlarına ilişkin farka yönelik Mann Whitney-U test sonuçları

Eğitim durumu	N	Sıra ortalaması	Z	p
Mezun	80	199,77	-,940	,34
Öğrenci	300	186,79		

Katılımcıların mevcut eğitim durumu değişkenine göre almış oldukları toplam puanlar incelendiğinde, mezun olmuş olan katılımcıların ortalamasının halen eğitimini sürdürmekte olan katılımcılara

göre daha yüksek olduğu ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların eğitim gördükleri bölüm değişkenine göre Kruskal Wallis sonuçları.

Ölçek Toplam Puanı	Bölüm	N	Sıra Ortalaması	X ²	Sd	p
	Spor Bilimleri	73	180,40	15,25	7	,03
	Tarih	64	224,58			
	İktisat	47	187,71			
	Matematik	27	154,85			
	Türkçe	53	172,57			
	Biyoloji	30	164,10			
	Coğrafya	45	215,32			
	Sosyoloji	41	197,22			
	Toplam	380				

Yapılan analiz sonucunda katılımcıların eğitim gördükleri bölümlere göre ölçek toplam puanından aldıkları skorların farklılık gösterdiği bulunmuş, bu farklılığın

kaynağını tespit etmeye yönelik Mann Whitney-U testi kullanılmış ve ikili karşılaştırmalar yapılarak gruplar arası fark analiz edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Bölümler arasındaki farkı tespit etmeye yönelik Mann Whitney-U test sonuçları

	Sıra Ortalaması	Bölüm	Sıra Ortalaması	Z	p
Tarih	52,41	Biyoloji	37,02	-2,55	,01
	65,45	Türkçe	49,94	-2,49	,01
	76,87	Spor Bilimleri	62,10	-2,17	,03
	33,50	Matematik	51,27	-2,93	,00

Yapılan analizler sonucunda Tarih bölümünde eğitim gören öğrencilerin almış oldukları ölçek toplam puanın Biyoloji, Türkçe, Spor Bilimleri ve

Matematik bölümlerinde eğitim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Diğer bölümler

arasında yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda ise istatistiksel olarak anlamlı

Nitel Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcılara yöneltilmiş olan 3 soruya ilişkin toplanan cevaplar analiz edilmiştir. Analizler yapılırken araştırma sorularına verilen

bir fark bulunamamıştır.

cevapların olumlu ve olumsuz durumuna göre karşılaştırma yapılmıştır.

Soru 1: Size göre bütün bölümlerde pedagojik formasyon eğitimi verilmeli mi? Neden?

Tablo 6. Katılımcıların Birinci Soruya İlişkin Görüşlerinin Analizleri

EVET (Çünkü)	f	HAYIR (Çünkü)	f
Üniversite okuyan herkes öğretmen olabilmeli	5	Mezunların istihdamı yetersiz	4
Atanma imkânı veriyor	2	Eğitim süresi çok kısa	2
		Verilen eğitim yüzeysel kalıyor	2
		Haksız rekabet ortamı doğuruyor	2
		Tek amaç üniversitelerin para kazanması	1
		Dersi veren eğitimciler yetersiz	1
		Herkes kendi işini yapmalı	1
		Öğretmen kalitesi düşüyor	1
Toplam	7		14

Katılımcıların birinci soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde olumsuz yöndeki görüşlerin frekansının 14 olduğu, olumlu yöndeki görüşlerin frekansının ise

7 olduğu görülmektedir. Olumlu ve olumsuz yönde görüş bildiren katılımcılara ilişkin iki örnek aşağıda verilmiştir.

Katılımcı M.A. (Coğrafya: Ölçek toplam puanı: 96); bence herkese verilmeli bu eğitim çünkü kendi alanımızda atama sayısı çok düşük öğretmen olursak atanma şansımız daha çok olacak.

Katılımcı T.Ş. (Spor bilimleri: Ölçek toplam puanı: 86); bence verilmemeli çünkü genel olarak öğretmenlik bölümü mezunları dahi fazla atanamıyor. Oldukça fazla mezun var. Bunun üzerine diğer

bölümlere de formasyon verilince mezun sayısı kat kat artıyor ve bu nedenle formasyon alanlar öğretmenlik bölümü mezunlarının önünü kapatıyor ve atama yapılmıyor.

Soru 2. Almış olduğunuz pedagojik formasyon eğitiminin eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının 4 yıl boyunca almış olduğu eğitime eş değer olduğunu düşünüyor musunuz?

Tablo 7. Katılımcıların İkinci Soruya İlişkin Görüşlerinin Analizleri

EVET (Çünkü)	f	HAYIR (Çünkü)	f
Alınan eğitim uygulamalarla pekiştirilebilir	5	Hızlandırılmış ve sıkıştırılmış bir eğitimidir	8
Önemli olan bireyin kendisini geliştirmesidir	4	Yüzeysel bir eğitimidir	2
Bir tür hızlandırılmış eğitimidir	2		
Toplam	11		10

Katılımcıların ikinci soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde olumsuz yöndeki görüşlerin frekansının 11 olduğu, olumlu yöndeki görüşlerin frekansının ise 10 olduğu görülmektedir. Olumlu ve olumsuz yönde görüş bildiren katılımcılara ilişkin iki örnek aşağıda verilmiştir.

Katılımcı M.Z (Tarih: Ölçek toplam puanı: 91): kısa sürede aldığımız eğitim ile dört yıl boyunca alınan eğitim arasında farklılık olur. Ancak teorideki bilgilerin pratiğe geçmesi daha önemlidir. Daha açık bir ifade ile söylemek gerekirse, dört yıl eğitim fakültesinde okuyan ile formasyon eğitimi alan öğrenciler göreve

başladıklarında aynı sıkıntıları yaşayacaklardır. Yani arada büyük bir fark yoktur. Bence derslerde süre yetersiz değil uygulama yani stajda yetersizdir. **Katılımcı Y.M (Matematik: Ölçek toplam puanı: 53):** kesinlikle yeterli değildir. Bu iki eğitim aynı değere konuma sahip olamaz. Çünkü bu dersleri hızlı ve sıkıştırılmış bir şekilde aldığımız için acele iş yapılıyor, bir şey öğrenmeden mezun oluyoruz formasyondan.

Soru 3. Size göre almış olduğunuz bu pedagojik formasyon eğitimi sürecinde eksikler var mıdır varsa bu eksikler nelerdir?

Tablo 8. Katılımcıların Üçüncü Soruya İlişkin Görüşlerin Analizleri

EVET (Var)	f	HAYIR (Yok)	f
Eğitim daha uzun bir süreye yayılmalı	5	Bence eksik hiçbir yön yok	1
Uygulamaya yönelik eğitim daha fazla olmalı	3		
Sınıf mevcudu kalabalık	3		
Bazı eğitimcilerin alan yetersizliği var	3		
Derslerin kapsamı genişletilmelidir	3		
Bölgelere göre ayrı sınıflar oluşturulmalı	1		
Toplam	18		1

Katılımcıların üçüncü soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde **evet-var** şeklindeki görüşlerin frekansının 18 olduğu, **hayır-yok** yönündeki görüşlerin frekansının ise 1 olduğu görülmektedir. Görüş bildiren katılımcılara ilişkin iki örnek aşağıda verilmiştir.

Katılımcı H.E. (Sosyoloji: Ölçek toplam puanı: 96): formasyon eğitimi bence üçüncü sınıfta başlamalıdır. Çünkü bu kadar kısa sürede öğrenciden beklenen, kendi lisans eğitimi derslerinden başarılı olmaları, bitirme tezi hazırlamaları,

formasyon derslerinden başarılı olmaları ve staja gitmeleridir. Bu kadar yoğunluk içinde verim beklemek çok saçma. Formasyonda öğrendiklerimizi uygulayabilmek daha da önemli bunun için iki seneye yayılırsa stajımız bir sene olur ve daha çok tecrübe ediniriz.

Katılımcı İ.E (Biyoloji: Ölçek toplam puanı: 61): eksik yönleri vardır. Derslerin üstünkörü geçilmesi kalabalık sınıflarda eğitimin verilmesi ve bazı hocaların sanki ders olsun diye ders yapmaları.

TARTIŞMA SONUÇ

Araştırma kapsamında kullanılan ölçekten alınabilecek ortalama puan 66'dır. Katılımcıların ölçekten almış oldukları toplam puan ortalaması ise 75,76'dır. Bu sonuç katılımcıların genel olarak aldıkları; "pedagojik formasyon eğitiminin öğretmenlik mesleğine hizmet etme düzeyinin" yeterli olduğu yönünde görüşe sahip olduklarını göstermekle birlikte, ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 110 puan olduğu düşünüldüğünde katılımcıların bu görüşlerinin çok güçlü anlamda pozitif yönde olduğu söylenemez. Araştırmanın nitel bölümünde elde edilen bulgular da değerlendirildiğinde, pedagojik formasyon eğitime yönelik olumlu yönde görüşler olduğu gibi, olumsuz yönde görüşlerin daha fazla olması bu sonucu desteklemektedir (*Toplam olumlu görüş frekansı:18/toplam olumsuz görüş frekansı:28*). Alan yazında bu görüşü destekleyen çalışmalar mevcuttur.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre almış oldukları toplam puanlar incelendiğinde, kadın katılımcıların ortalamasının (76,33) erkek katılımcıların ortalamasından (75,09) daha yüksek olduğu görülmüş ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların benzer şartlarda eğitim görmesi ve geleceğe dönük kaygılarının (atanma-iş bulma sorunu) benzer olması bu sonucun temel nedeni olarak açıklanabilir. Katılımcıların araştırmanın nitel bölümünde yer alan birinci soruya vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde (Size göre bütün bölümlerde pedagojik formasyon eğitimi verilmeli mi? Neden?); katılımcı **C:E (Kadın):** *Ben şöyle düşünüyorum, bütün bölümlere atanma şansı verilmeli dolayısıyla bize de aynı şans tanınmalı*

yoksa işsiz kalma şansımız çok yüksek. Katılımcı **S.A (Erkek):** *Her bölüme formasyon verilmeli. Hem eşitlik olmalı hem kontenjanlar arttırılarak atama sağlanmalı.* Ancak alan yazın incelendiğinde araştırma sonuçlarının aksi yönünde bulgulara ulaşan çalışmalar mevcuttur. Benzer bir araştırmada Çocuk, Yokuş ve Tanrıseven (2015), "pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin özyeterlik ve metaforik algıları: Mersin Üniversitesi Örneği" konulu araştırmada katılımcıların "Formasyon" kavramına ilişkin metaforik algılarına yönelik bulgularda "Mecburiyet" kategorisi altında "su, yaşam, silah, hayat, can simidi, mecburi yol, yemekteki tuz" gibi kodları tespit etmişlerdir. Bu sonuçlar da katılımcıların konuyu yaşamın önemli bir zorunluluk durumu olarak algıladıklarını göstermektedir. Süral ve Sarıtaş (2015) yaptıkları çalışmada 2013-2014 eğitim öğretim yılında pedagojik formasyon almaya hak kazanan fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik yeterlik düzeylerini belirlemek amaçlı çalışmalarında cinsiyet değişkeninin göre kadın katılımcıların ölçme aracından almış oldukları puanların erkeklere göre yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varmışlardır. Ancak Eraslan ve Çakıcı (2011), "Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları" konulu araştırmalarında erkek öğrencilerin tutum puanlarının kadın katılımcılara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir.

Katılımcıların mevcut eğitim durumu değişkenine göre almış oldukları toplam puanlar incelendiğinde, mezun olmuş olan katılımcıların sıra ortalamasının (199,77) halen eğitimini sürdürmekte olan katılımcılara göre (186,79) daha fazla

olduğu tespit edilmiş ancak bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Gerek mezun konumunda bulunan katılımcılar gerekse de halen öğrenci konumunda bulunan katılımcıların araştırma sorularına vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde benzer cevapların verilmiş olması bu sonucu açıklayabilir. Katılımcıların araştırmanın nitel bölümünde yer alan ikinci soruya (Almış olduğunuz pedagojik formasyon eğitiminin eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının 4 yıl boyunca almış olduğu eğitime eş değer olduğunu düşünüyor musunuz ?) vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde örneğin katılımcı **G.H (Mezun):** *Eğitim sürecinin kesinlikle yeterli olduğunu düşünmüyorum dört yıllık eğitimle bir dönemlik eğitim aynı şey değil mesleki olarak da formasyon yeterli yetiştirilmiyor.* Katılımcı **G.T (Öğrenci):** *Bence değildir. Bize bu eğitimi sıkıştırılmış bir şekilde veriyorlar. Bu şekilde de formasyon eğitiminin çok da verimli olduğunu düşünmüyorum.* Yüksek Öğretim Kurulunun 20 Şubat 2014 tarihli ve 9 sayılı kararının 7. maddesi incelendiğinde eğitim süresine ilişkin alınan karar şöyledir; *Pedagojik formasyon eğitimi programının eğitim süresi en az iki yarıyıldır. Dersler, en az iki yarıyla bölünerek ve bir öğretim yılında tamamlanabilecek şekilde yürütülür. Yoğunlaştırılmış bir programda ise bir dönemin süresi, yedi haftadan daha az olamaz.* Bu karar dikkate alındığında, eğitim fakültelerinde dört yıl süresince verilen pedagojik formasyon eğitimine kıyasla bu eğitim süresinin oldukça kısa olduğu söylenebilir. Çocuk, Yokuş ve Tanrıseven (2015), “pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenliğe ilişkin özyeterlik ve metaforik algıları: Mersin Üniversitesi Örneği” konulu araştırmada katılımcıların “Formasyon”

kavramına ilişkin metaforik algılarına yönelik bulgularda “HIZ” kategorisi altında “jet, sünger, kısa mesafe koşu yarışı, kısa dönem askerlik, at yarışı, lise aşkı, fırtına, yaz okulu, kestirme yol, hızlandırılmış tren, yaz kursu, kelebek, dekor, balon, yama, uçurtma” gibi kodları tespit etmişlerdir. Bu bulgular da benzer araştırmalarda katılımcıların bu eğitimin süresine ilişkin yetersizlikleri ifade ettiklerini göstermektedir. Azar (2011) Milli Eğitim Bakanlığının bir yandan öğretmenlerin nitelikli yetiştirilmesi amacıyla özellikle öğretmen yeterliklerinin belirlenmesine yönelik bir çok çalışma gerçekleştirirken; öte yandan da açılan bu pedagojik formasyon sertifika eğitimi programları ile isteyen herkese, belirlenen öğretmen yeterliklerini göz ardı ederek öğretmenlik yolunu açtığını, böylelikle oluşan bu ikilemin, nitelikli öğretmen yetiştirme konusunda kamuoyunda çok ciddi endişeler yarattığını savunmaktadır. Benzer bir sonucun, katılımcıların araştırmanın nitel bölümünde bulunan üçüncü sorusuna (Size göre almış olduğunuz bu pedagojik formasyon eğitimi sürecinde eksikler var mıdır varsa bu eksikler nelerdir?) vermiş oldukları cevaplara da yansıdığı görülmektedir. Bu cevaplar arasında yer alan “*Eğitim daha uzun bir süreye yayılmalı, Uygulamaya yönelik eğitim daha fazla olmalı, Derslerin kapsamı genişletilmelidir*” gibi ifadeler yine bu eğitim sürecinin zayıf yönlerine dikkat çekmektedir. Örneğin katılımcı **(Y.C):** *Tüm dersleri bir döneme sıkıştırdıkları için dersler çok yoğun geçiyor ve bu yüzden verimli olmuyor. Ayrıca sınıf mevcutları çok kalabalık olduğu için de verimli olmadığını düşünüyorum. Dersler bir döneme değil de en az iki yıla yayılarak yani son sınıf yerine üçüncü sınıftan itibaren verilmeye başlamalıdır.* Bu değerlendirmeler

kapsamında ele alınacak olursa; katılımcıların bu eğitim programının süresine ve uygulamaya dönük eksikliklerine yönelik eleştirilerde bulundukları görülmektedir. Dikkat çeken bir diğer sonuç ise, spor bilimleri alanında öğrenim görmekte olan katılımcıların özellikle uygulama derslerinin sınırlı olmasına yönelik getirdikleri eleştirilerdir. Örneğin katılımcı **H.Ç (Spor bilimleri)**; *her bölüm kendi sınıfıyla ayrılmalı, beden eğitimi öğretmeni adayları beden eğitmeni gibi eğitilmeli bir Tarihçi, Türkçeci gibi eğitim dersi olmamalıdır. Uygulamalı eğitim bizim için olmazsa olmazdır ama bu eğitimde yeterince verilmiyor.* Yüksek Öğretim Kurulunun Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programına ilişkin Usul ve Esaslarına ilişkin 20 Şubat 2014 tarihli ve 9 sayılı kararının 15. maddesinde yer alan Ek 1 ve Ek 2'deki kararlara göre verilecek zorunlu ve seçmeli dersler incelendiğinde bu derslerin daha çok teorik dersler olduğu görülmektedir. **“Teorik Dersler:** Eğitim Bilimine Giriş, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Psikolojisi, Sınıf Yönetimi, Eğitimde Program Geliştirme, Eğitim Tarihi, Eğitim Sosyolojisi, Gelişim Psikolojisi, Öğretmenlik Meslek Etiği, Yaşam Boyu Öğrenme, Bireyselleştirilmiş Öğretim. **Uygulamalı Dersler:** Özel Öğretim Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Öğretmenlik Uygulaması¹⁹.

Yapılan analizler sonucunda Tarih bölümünde eğitim gören öğrencilerin almış oldukları ölçek toplam puanın Biyoloji, Türkçe, Spor Bilimleri ve Matematik bölümlerinde eğitim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Diğer bölümler arasında yapılan ikili karşılaştırmalar

sonucunda ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Tarih bölümünde öğrenim gören öğrencilerden bazılarının araştırmanın nitel bölümünde yer alan sorulara vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, uygulanan programla ilgili daha olumlu yönde cevap vermiş oldukları görülmektedir. Her ne kadar nitel araştırmaların doğası gereği elde edilen sonuçların genellenmesi gibi bir durum söz konusu olmasa da, tarih bölümünde öğrenim gören katılımcıların vermiş oldukları cevapların diğer bölümlere göre daha olumlu olması bu sonucu destekler niteliktedir. Örneğin katılımcı **(Y.T)**: *Tabi ki de bu eğitim bütün bölümlere verilmelidir. Yeterince uygulama yapıldığı takdirde biz de başarılı olabiliriz.* Katılımcı **(M.H)**: *Sadece belli bölümlere verilip bize verilmediğinde bu haksızlık olur. Kişinin bu mesleğe eğilimi olduğu takdirde ufak bir eğitimle bile kendini mesleğinin gerektirdiği şartları karşılayacak şekilde geliştirebilir.* Kartal ve Afacan (2012), “Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi” konulu araştırmalarında öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumları bölümlere göre karşılaştırılmış ve (Fen bilimleri, Sosyal bilimler, Sağlık bilimleri) Sosyal bilimler alanında eğitim gören katılımcıların puanlarının Sağlık bilimlerinde eğitim gören katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiğini tespit edilmiştir. Bu bulgulara dikkate alındığında araştırma sonuçları ile kısmen benzerlik olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak;

Araştırmada elde edilen nicel ve nitel verilerin analizleri sonucunda katılımcıların; Pedagojik formasyon sertifika programının öğretmenlik

mesleğine hizmet etme düzeyini yetersiz olarak değerlendirdikleri söylenebilir. Bu araştırma sonuçları, süreçle ilgili sorunların tespit edilerek mevcut programın revize edilmesi ve nitelikli öğretmen yetiştirilebilmesi adına alınması gereken tedbirler noktasında geliştirilecek çözüm yollarına katkıda bulunabilir.

Araştırmanın sınırlılıkları:

1. Bu araştırma 2017-2018 Eğitim Öğretim döneminde Niğde Ömer Halisdemir üniversitesi pedagojik formasyon sertifika programı öğrencileri ile sınırlıdır.

2. Araştırma pedagojik formasyon sertifika programına kayıtlı 900 öğrenciden 380'nin katılımıyla sınırlıdır.

Öneriler:

1.Araştırmanın nitel bölümünde yer alan üç adet soruya ek olarak katılımcılardan görüşme yöntemi kullanılarak daha fazla veri toplanabilir.

2.Araştırmaya pedagojik formasyon eğitimi olarak görev yapan öğretmenler ile eğitim fakültesinden mezun olarak göreve başlayan öğretmenlerde araştırma kapsamına dahil edilebilir.

KAYNAKLAR

1. Akgün, F., Özgür, H., (2014). *Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları İle Mesleki Kaygılarının İncelenmesi*. Eğitimde Kuram ve Uygulama Articles /Makaleler Journal of Theory and Practice in Education 2014, 10(5): 1206-1223 ISSN: 1304-9496.
2. Azar, A. (2011). *Türkiye'deki Öğretmen Eğitimi Üzerine Bir Söylem: Nitelik mi, Nicelik mi? Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science DOI: 10.5961/jhes..004*
3. Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
4. Creswell, J.W. (2014). *Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları-Araştırma Deseni*. (Ed. Selçuk Beşir Demir). Eğiten Kitap: Ankara
5. Çocuk, H.E., Yokuş, G., Tanrıseven, I. (2015). *Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenliğe İlişkin Özyeterlik Ve Metaforik Algıları*: Mersin Üniversitesi Örneği Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Mustafa Kemal-University Journal of Graduate School of Social Sciences Yıl/Year: Cilt/Volume: 12. Sayı/Issue: 32, s. 373-387.
6. Darling-Hammond, L. (1999). *Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence*. Retrieved October. Education Policy and Analysis Archivers. Volume. 8. Number 1. ISSN 1068-2341.
7. Eraslan, L., Çakıcı, D. (2011). *Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*. Mayıs, Cilt:19 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi 427-438-May, Vol:19 No:2 Kastamonu Education Journal.
8. Erkuş, A. (2013). *Davranış bilimleri için bilimsel araştırma süreci*. Ankara: Seçkin.
9. http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/7052802
10. Kartal, T., Afacan, Ö. (2012). *Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi-Examining Attitudes of Prospective Teachers Who Took Pedagogical Formation Education Towards Teaching Profession*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Yıl 12, Sayı 24, Aralık, 76 - 96 76.
11. MEB (2008). *Öğretmen yeterlikleri. Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
12. Sural, S., Sartaş, E. (2015). *Pedagojik Formasyon Programına Katılan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Yeterliklerinin İncelenmesi*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 11, Sayı 1, ss. 62-75.
13. Taneri, P.O., (2016) *Öğretmen Adaylarının Pedagojik Formasyon Sertifika Programının Niteliği Hakkındaki Görüşleri (Çankırı İli Örneği)*. Mayıs Cilt:24 No:3 Kastamonu Eğitim Dergisi 997-1014
14. Temel, C., Altınkök, M., & Kayışoğlu, N. B. (2016). *Pedagojik formasyon eğitimi uygulamasının beden eğitimi öğretmenliğine yansımaları*. International Journal of Human Sciences, 13(1), 1862-1872. doi:10.14687/ijhs.v13i1.3715.
15. Ulubey, Ö., Aydın, H. & Toraman, Ö. (2017). *Pedagojik formasyon eğitiminin öğretmen olmaya hizmet etme düzeyini belirleme ölçeği*. Transylvanian Review. 26 (1), 55-73.
16. Yalçın İncik E., Akay C., (2015). *Eğitim Fakültesi ve Pedagojik Formasyon Sertifika Programlarında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleği Yeterliklerine Yönelik Görüşleri*. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD) Cilt 16, Sayı 2, Sayfa 179-197.
17. Yıldırım, H., Şimşek, A. (2012). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
18. Yılmaz, M., (2015). *İlahiyat Fakültesi Mezunlarına Verilen Pedagojik Formasyon Eğitiminin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Kaygı Düzeyleri Üzerindeki Etkileri*. Bilimname: XXVIII, 2015/1, 287-310.
19. YÖK (2015). *Pedagojik formasyon sertifika programına ilişkin usul ve esaslar*.